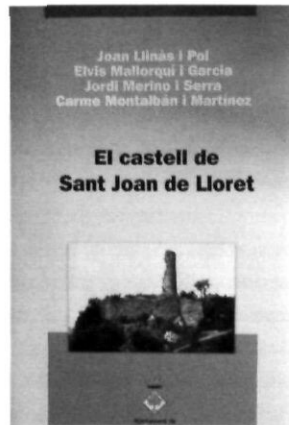

esdevé un *modus vivendi* fins a cert punt desconnectat de l'activitat científica: més enllà de la memòria preceptiva, hom no investigará més si el promotor no té interès a pagar un ulterior treball històric, que llavors per raons òbvies l'arqueòleg pot no estar en situació d'assumir particularment. Una situació, com tantes d'altres, que a la llarga caldria ajustar en aquest país nostre.

Però, tornem-ho a dir, l'estudi que ressenyem és la prova palpable que aquesta perfecció és possible. Sortosament no és pas l'únic cas, però sí dels darrers que han aparegut.

Diríem, col·loquialment, que a Sant Joan de Lloret s'hi han trobat el pa i la gana: a davant de tot, un Ajuntament conscient de la seva responsabilitat de cara al patrimoni i la societat civil; un jaciment de proporcions i complexitat abastables, coses que determinen un marge temporal i un volum de treball adequats; un fons documental ric i accessible; i, destacadament, uns autors amb tremp i capacitat. Joan Llinàs, Jordi Merino i Carme Montalbán, professionals de l'arqueologia de llarga i notòria experiència, són dels que, malgrat les múltiples circumstàncies més o menys favorables, continuen pensant que no hi hauria d'haver cap cop de pic sense les seves corresponents galerades. I quan això és possible s'hi tiren de cap de la millor manera, com ja han demostrat en altres ocasions.

Per completar el treball que el castell es mereix han comptat amb la col·laboració d'Elvis Mallorquí, vast i consolidat coneixedor de la documentació gironina. L'impecable conjunció de les fonts arqueològiques i documentals, perfectament lligades i ahora perfectament distintes en un volum que fa honor a la necessària interdisciplinarietat del coneixement històric, és la que permet extreure el màxim suc a aquest petit castell fins fa poc mig abandonat. Això demostra que un element com el castell lloretenc, sense ser *a priori* una gran esperança del patrimoni nacional, pot esdevenir un estudi de cas de notable rellevància per al món de la recerca en general i un equipament patrimonial ben consistent per al seu municipi en concret, quan s'hi aboquen prou presència d'ànim i la professionalitat i els recursos necessaris. L'ajuntament, els autors i tots nosaltres podem estar-ne legítimament satisfets.

Marc Sureda

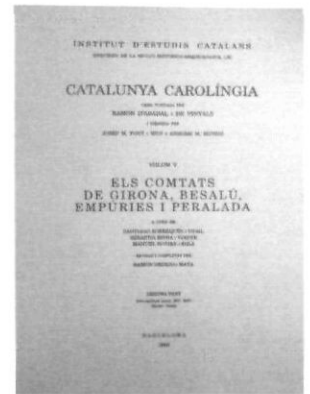
Els comtats gironins, per fi

DIVERSOS AUTORS.

Catalunya Carolíngia, volum V. Els comtats de Girona, Besalú, Empúries i Peralada, 2 vol. Institut d'Estudis Catalans. Barcelona, 2003.

Qualsevol que hagi treballat mínimament el període alt-medieval a les comarques gironines (i arreu, de fet) sabrà donar la importància que es mereixen a les comparativament poques fonts escrites que ens n'han pervingut, en relació a les tan variades i riques sèries de què se sol disposar per a investigar a partir de la baixa edat mitjana. Que aquest nombre de documents sigui limitat, però, no vol pas dir que no presenti una gran riquesa ni una considerable problemàtica: la riquesa, segons com sí us plau per força, ja que en un d'aquests documents els historiadors han de llegir-hi el que, en altres contextos, es troba desplegat en moltes més fonts; i la problemàtica, generada sobretot per les vicissituds de conservació (originals, trasllats, còpies en cartularis, registres d'època moderna, etc.), a vegades de manera fragmentària, i —difícultat notable— en arxius diferents, dels més accessibles (ACG) als més allunyats (Biblioteca Nacional de París), i encara sovint sense aparent lògica de distribució.

Per tot això, ens hem de felicitar que, malgrat les

vicissituds i la dilatació temporal que vénen a ser segell de la *Catalunya Carolíngia*, continuï viu aquest projecte nacional d'edició de les fonts escrites anteriors a l'any 1000 segons l'antiga divisió en comtats; projecte que premià els comtats de Pallars i Ribagorça el 1955, els d'Osona i Manresa el 1999 i ara (2003), per fi, els de l'àrea gironina: Girona, Besalú, Empúries i Peralada. Cert que molts d'aquests documents —gairebé tots— havien estat publicats anteriorment en iniciatives diverses, cosa que es deu, com comentàvem, a les diferents circumstàncies de conservació dels textos. Així, amb la publicació del Cartoral de Carlemany a càrrec de Josep M. Marquès (1993) i de la Col·lecció Diplomàtica de la Seu de Girona a càrrec de Ramon Martí (1997), la Fundació Noguera posava a l'abast dels estudiosos les dues sèries medievals més importants i venerables dels esmentats comtats. Però no hi havia tots els documents a tot arreu, ni tan sols entre tots dos conjunts els feien tots, ja que alguns no es con-

- NOLLA, J.M.; PATIÑO, C.; SAGRERA, J.; VIVO, D. *La Vil·la romana i el jaciment altmedieval de Sant Pere de Montfullà (Besanó, el Gironés)*. Girona: Universitat de Girona, 2003. 88 p.
- OLIVAS, Begoña. *Els millors racons de la Catalunya Nord: 40 rutes per recórrer la Catalunya Nord en automòbil*. Barcelona: RACC Club / Edicions 62, 2003. 191 p.
- ORRI i PERICH, Lluís. *Passejant per la memòria. Història d'un gironí*. Girona: CCG, 2004. 140 p.
- ORS, Eugeni d' [edició i presentació de Xavier Pla]. *Glosari 1910-1911*. Barcelona: Quaderns Crema, 2003. 862 p.
- PAGES JORDÀ, Vicenç [text]; PUIG, Jordi [fotògraf]. *El Baix Empordà. La Bisbal d'Empordà: Consell Comarcal del Baix Empordà*, 2003. 291 p.
- PUIG, Irene de; GOMEZ, Manuela. *Pèbili. Vic/Girona/Barcelona: Eumo / Universitat / Grup IREF*, 2003. 36 p.
- PUIGVERT i SOLÀ, Joaquim M. *Josep Danés i Torras: una biografia professional*. Olot: Ajuntament, 2003. 142 p.
- PUIGVERT, Joaquim M. [ed.]; MONJAS, Lluís; SOLÀ, Xavier; PEREA, Eugeni. *Les Visites pastorals: dels orígens medievals a l'època contemporània*. Girona: CCG, 2003. 302 p.
- PUJOL CRUELLS, Adrià. *Quin Déu enamora*. Girona: CCG, 2004. 128 p.
- PUJOL, Enric [coord.]. *L'Exili català del 1936-39: un balanç*. Girona: Centre d'Estudis Històrics i Socials, 2003. 238 p.
- QUINTANA, Àngel [et al.]. *La construcció del públic dels primers espectacles cinematogràfics*. Girona: Ajuntament, 2003. 224 p.
- QUINTANA, Àngel. *Fábulas de lo visible: el cine como creador de realidades*. Barcelona: El Acanalado, 2003. 312 p.
- Olivier Assayas: *líneas de fuga*. Gijón: Festival de Cine de Gijón, 2003. 216 p.

serven al Cartoral i d'altres no són estrictament relatius a la seu episcopal. La seva publicació unitària, per tant, és un llargament esperat motiu de celebració entre els estudiosos de qualsevol aspecte del món altmedieval a casa nostra.

Per raons pràctiques (si ho voleu, per comoditat) hauríem preferit que s'hi inclogués la transcripció dels documents que ja aparegueren en el volum II de la col·lecció (*Els diplomes carolíngis a Catalunya*), la primera compilació de Ramon d'Abadal (1952), que costa una mica més de consultar i encara més de posseir. Fora d'aquesta preferència subjectiva, cal destacar les moltes virtuts objectives de la publicació: l'extensa feina de recopilació, la curosa edició, l'excel·lent comentari i classificació, el detallat estudi de l'antroponímia (on, sigui dit de passada, es proposen uns criteris unitaris d'ús que hom veurà si s'apliquen d'ara endavant). Destacaríem encara un aspecte que ens ha sorprès agradablement: la lectura descaradament històrica que es fa de la col·lecció. Hem sentit criticar a vegades, creiem que sense cap mena de fonament, el fet que es publiquin de manera pretesament «asèptica» els conjunts de documentació, com si això volgués dir que, en fer-ho, no s'ha dut a terme cap esforç d'interpretació històrica. Si això ja no era cert ni en l'època de Pere de Marca (il·lustre exemple del fet con-

trari), menys ho és encara en aquest cas, en què els autors, prescindint de la materialitat dels suports, han sabut incloure els fets més reculats continguts en documents que es redactaren en anys posteriors. Així, gràcies a aquest esforç, acostumats com estàvem a pensar que els documents més antics del conjunt eren els de 812 (doc. 2 i 3), descobrim com la lectura atenta d'alguns altres de més tardans ens permet detectar fets situables vers l'any 800 (doc. 1). És doncs ben palès que hom no només s'ha dedicat a publicar una pulcra edició, sinó que sobretot s'ha preocupat de fer ben notòria la dimensió d'aquests documents com a font històrica.

Marc Sureda

Entre Narcís i Penèlope

FOGUET I BOREU, Francesc.

M. Àngels Anglada. Passió per la memòria.

Pòrtic, col·lecció Dones del XX, 2003. 302 pàgines.

Aquest és el símbol que troba l'escriptora per referir-se a la nostra literatura. La imatge d'unes lletres que, de vegades, pequen d'un narcisisme ofegant i que, d'altres, intenten destruir allò que han assolit per començar de nou en un procés cíclic sens fi. Anglada no rebutja res. Vol

conjuminar tots els esforços, cadascuna de les visions per crear una cultura polièdrica i d'al·luvió. És especialment interessant la seva admiració per l'assagista i poeta Joan Fuster, a qui emplaça entre els grans de les nostres lletres. La biografia de Foguet, tot i ser cronològica, s'assembla més a una crònica amena dels termes recurrents a la vida de l'escriptora. Els 22 capítols es basteixen amb una llengua senzilla, directa. Com li hagués agradat a ella. Un treball que no és una biografia a l'ús ni un estudi aprofundit de l'obra, però sí un treball divulgador.

Malgrat la presència constant dels clàssics, trobem una autora compromesa (se'ns diu: «no pot deixar d'observar amb estupor i ràbia les injustícies que es cometien arreu del món»). Foguet pren com a nexse vital l'ideari polític, centrat en la política social, l'independència i la visió dels Països Catalans com a concepte cultural. Un ideari que es fusio-